

Türkiye'de Çalışan Fizyoterapistlerin ve Fizyoterapist Öğretim Elemanlarının Fizyoterapistlik Mesleğine Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi

Assessment of the Attitudes of the Physiotherapist and Physiotherapist
Academicians towards Physiotherapist Profession Who Work in Turkey

Emel TAŞVURAN HORATA¹

¹ Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Afyonkarahisar, Türkiye

ÖZET

Amaç: Mesleki tutum, aynı mesleği icra eden bireylerin mesleklerine karşı zaman içinde geliştirdikleri ortak duyma ve düşüncedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de çalışan fizyoterapistlerin ve fizyoterapist öğretim elemanlarının fizyoterapistlik mesleğine yönelik tutumlarını değerlendirmektir. **Materyal-Metot:** Bu çalışmaya Türkiye'de çalışan 18-65 yaş arası fizyoterapistler ve fizyoterapist öğretim elemanları dahil edildi. Katılımcılara anket internet aracılığıyla gönderildi. Katılımcıların, demografik verileri ve çalışma koşulları kaydedildi ve mesleki eğitimlere katılma durumu sorgulandı. Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu uygulandı. Mesleki memnuniyet düzeyleri sayısal derecelendirme ölçeği ile değerlendirildi. **Bulgular:** Çalışmaya yaş ortalaması 30,5±6,70 yıl olan 200 birey katıldı. Katılımcıların çalışma süresi 7,74±6,73 yıl, haftalık çalışma süreleri 33,47±14,24 saattir. Katılımcıların Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ortalamaları 133,94±6,72'dir. Mesleki tutum ile mesleki memnuniyet arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki vardı ($r=0,492$; $p<0,001$). Mesleki tutum ve yaşam kalitesi ve aylık gelir düzeyi ile arasında zayıf düzeyde pozitif bir ilişki vardı ($p<0,05$). Mesleki tutum ve toplam çalışma süresi ve haftalık çalışma saatleri arasındaki negatif yönlü ilişki düzeyi zayıftı ($p<0,05$). Katılımcıların mesleki tutum düzeyleri, çalışma şekline göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0,05$). **Sonuç:** Sonuç olarak, fizyoterapistlerin ve fizyoterapist öğretim elemanlarının mesleklerine karşı olumlu bir tutum sergiledikleri kaydedilmiştir. Mesleki tutumun geliştirilebilmesi için ilişkili olduğu faktörler iyileştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Fizyoterapistler, Tutumlar, Mesleki Memnuniyet, Yaşam kalitesi

Alınış / Received: 30.03.2021 Kabul / Accepted: 12.05.2021 Online Yayınlanma / Published Online: 15.08.2021

ABSTRACT

Objective: Professional attitude is common feelings and thoughts developed by individuals who practice the same profession over time. The aim of this study was to assess the attitudes of the physiotherapist and physiotherapist academicians towards physiotherapist profession who work in Turkey. **Material-Method:** The Physiotherapist and Physiotherapist Academicians aged 18-65 years who work in Turkey included in this study. The questionnaire was sent to the participants via internet. Demographic data and working conditions of the participants were recorded and their participation in professional training was questioned. Attitude Scale towards Physiotherapy Profession and World Health Organization Quality of Life Scale-Bref were applied. Job satisfaction levels were evaluated by numerical rating scale. **Results:** Two-hundred individuals with a mean age of 30.5±6.70 years participated in the study. Participants' total working time was 7.74±6.73 years, and weekly employment period was 33.47±14.24 hours. The total mean score of the participants' Attitude Scale towards Physiotherapist Profession was 133.94±6.72. There was a moderately positive relationship between professional attitude and jobsatisfaction ($r=0.492$; $p<0.001$). There was a weakly positive correlation with professional attitude and quality of life and monthly income ($p<0.05$). The negative correlation between professional attitude and total working time and weekly employment period was weak ($p<0.05$). No statistically significant difference was found when the participants' professional attitude levels were examined according to working style ($p>0.05$). **Conclusion:** As a result, it was noted that physiotherapists and physiotherapist academicians have a positive attitude towards their profession. In order to develop professional attitude, the factors associated with it should be improved.

Keywords: Physiotherapists, Attitudes, Job Satisfaction, Quality of Life

1. Giriş

Fizyoterapi, fizyoterapistler tarafından hastalara yaşamları boyunca maksimum hareket ve fonksiyonel yeteneklerini geliştirmek, sürdürmek ve eski haline getirmek için sağlanan hizmetleri ifade eder. Bu hizmet, normal hareket ve işlevin yaşlanma, yaralanma, ağrı, hastalıklar, rahatsızlıklar, koşullar veya çevresel faktörler tarafından tehdit edildiği durumlarda sunulmaktadır. Fizyoterapi, birkaç terapi seansı sırasında fizyoterapistin hasta ile yakın ve uzun süreli temasını gerektirir (1). Fizyoterapistler, bu süre boyunca bireyleri mümkün olan en uygun yaşam kalitesine ulaştırmak için, sahip oldukları mesleki bilgi ve beceriyle bireylerin fonksiyonel limitasyonları ve engelliliğini ortadan kaldırmaya çalışırlar (2). Bu nedenle fizyoterapistler; mesleği icra etmek için yeterli klinik bilgi ve deneyime sahip olmalarının yanında, yaşam boyu öğrenmeyi benimseyen, etkili kişilerarası iletişim becerilerine sahip, empati duygusu gelişmiş, problem çözme, zaman ve kaynakların etkin kullanımı ve organizasyon yeteneği olan, sorumluluk sahibi, kritik düşünme ve analiz yapabilen, girişken ve stresle başa çıkabilen bireyler olmalıdır (3).

Tutum, bir bireyin; kişi, nesne ve olaylara yönelik öğrenilmiş bir düşünme, hissetme veya davranış şeklidir (4). Bireyin deneyimleri, düşündükleri, yaşam koşulları ve toplumda üstlendiği roller, mesleki tutumlarını etkilemektedir (5). Bireyler zamanla mesleklerine karşı bilişsel ve duygusal bir takım yönelimlerde bulunurlar; bu yönelimler zamanla davranışlarına yansır ve mesleki tutumun gelişimine katkı sağlar. Mesleki tutum, aynı mesleği icra eden bireylerin meslekleriyle ilgili geliştirdikleri ortak davranışlardır (6). Bu davranış düzeyi, bireyden bireye farklılık gösterebilmekle beraber, aynı mesleği yapan bireylerin mesleklerine karşı oluşturdukları tutumun ortak yönleri vardır (7). Bireylerin kendi mesleklerine ilişkin tutumları, mesleğin gereklerini yapmada önemli bir etkiye sahiptir. Bireyler; kendi mesleğini geliştirme, meslektaşları ile iletişim kurma, mesleğinin başkaları tarafından yapılmasını engelleme, mesleki alanın korunması, mesleğin tanıtılması ve saygınlık kazandırılması gibi durumlarda mesleki dayanışma göstermektedirler. Tutumlar, davranışların olumlu ya da olumsuz yönünü belirleyen önemli faktörlerden biri olduğu için (8), bir bireyin mesleğine yönelik tutumunun pozitif olması, mesleki performans, doyum ve başarıyı artırmaktadır (7).

Literatürde, fizyoterapistlerin, fizyoterapistlik mesleğine tutumunu değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanılmamaktadır. Turhan (9), yüksek lisans tez çalışmasında, fizyoterapistlik mesleğine yönelik tutum konusunda geçerliliği ve güvenilirliği olan bir tutum ölçeği geliştirdi. Bu nedenle, çalışmanın birincil amacı Türkiye’de çalışan fizyoterapistlerin ve fizyoterapi öğretim elemanlarının “fizyoterapistlik” mesleğine yönelik tutumlarının değerlendirilmesidir.

Mesleğe olan ilginin düzeyi, mesleki tutumun olumlu ya da olumsuz boyutunu ortaya koyar. Bir mesleği severek yapmak, mesleğe olan bağlılık, toplumsal alanda mesleğin önemini kavramak ve mesleki olarak sürekli kendini geliştirmek mesleki tutumu etkileyen faktörlerdendir (10). Çalışma ortamı ve koşulları bu faktörleri ve dolayısıyla da mesleki tutumu etkileyebilir. Bu nedenle çalışmanın ikincil amacı Türkiye’de özel kurumda, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan fizyoterapistlerin ve fizyoterapist öğretim elemanlarının arasındaki mesleki tutum farklılıklarını araştırmaktır.

2. Materyal-Metot

Araştırma Tasarımı

Bu çalışma prospektif, tanımlayıcı bir anket çalışmasıdır. Çalışma Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü tarafından yürütüldü. Araştırmanın etik kurul onayı Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 08.01.2021 tarih ve 2021/22 sayılı kararıyla verildi ve çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri’ne uygun olarak yapıldı. Çalışmanın verileri etik kurul onayı alındıktan sonra, Ocak 2021-Mart 2021 tarihleri arasında Google Forms aracılığıyla elde edildi. Bilgilendirilmiş olur onayı, ilgili ankete giriş yapmadan önce yayınlandı ve katılımcı çalışmaya onay verdiği zaman anket sorularını görebildi. Anket formu fizyoterapistlerin ve fizyoterapist öğretim elemanlarının kullandığı sosyal platformlarda ve whatsapp gruplarında paylaşıldı.

Katılımcılar

Araştırmaya 18-65 yaş aralığında Türkiye’de çalışan fizyoterapist ve fizyoterapist öğretim elemanları dahil edildi. Çalışma süresi olarak toplamda bir yılını tamamlamamış katılımcılar çalışmadan çıkarıldı.

Katılımcıların bu çalışma kapsamında demografik verileri (yaş, cinsiyet, medeni durumu, eğitim düzeyi) kaydedildi, çalışma koşulları (hasta alma durumu, idari görev, aylık gelir düzeyi, toplam çalışma süresi ve haftalık ortalama çalışma saatleri) ve fizyoterapiyle ilgili eğitimlere katılma durumu sorgulandı. Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu anketi uygulandı. Mesleki memnuniyet düzeyleri sayısal derecelendirme ölçeği ile değerlendirildi.

Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği: Turhan (9) tarafından geliştirilen ve fizyoterapistlerin mesleğe yönelik tutumlarını değerlendiren geçerli ve güvenilir bir ankettir. Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği 35 madde ve 3 alt boyuttan (mesleki tatmin, mesleğin gerektirdiği nitelikler, mesleğe yönelik genel kaygılar) oluşur. Her bir maddenin yanıtlayıcıya uygunluğu, beşli likert tipi bir ölçekle değerlendirilir. Ölçeğin iki maddesi dışında 33 maddesi olumlu puanlanırken, iki maddenin puanlaması tersine çevirme işlemi gerektirmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 35 ve en yüksek puan 175’dir. Puanın yüksek olması, fizyoterapistlerin mesleklerine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğuna işaret eder (9).

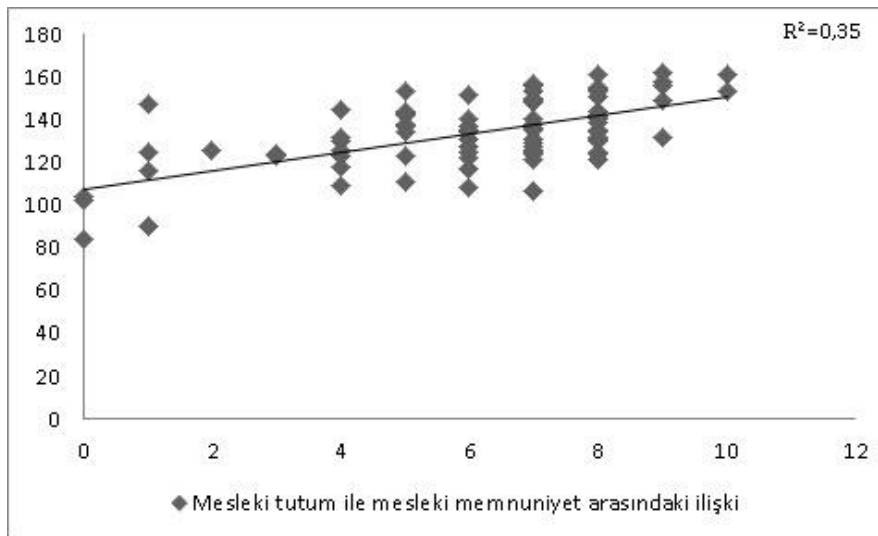
Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu (WHOQOL-BREF-TR): Yaşam kalitesini genel amaçlı olarak değerlendiren ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından geliştirilen, Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-100’ün kısaltılmış formudur. Fiziksel, psikolojik, sosyal ve çevresel olmak üzere 4 alt boyuttan ve 26 sorudan oluşmaktadır, anketin Türkçe versiyonunda 27 soru bulunmaktadır. Bu soru ulusal bir sorudur ve çevre alt boyutu kapsamında değerlendirilmektedir. Her bir alt boyut ayrı olarak hesaplanmaktadır. Elde edilen yüksek puan, yüksek yaşam kalitesiyle ilişkilendirilmiştir (11).

Mesleki Memnuniyet Düzeyi: Fizyoterapistlerin mesleki memnuniyet düzeyleri sayısal derecelendirme ölçeği ile değerlendirildi. Daha önce Yakut ve Yakut (12) tarafından kullanılan ölçekte “0” mesleğinden hiç memnun olmama durumunu, “10” ise mesleğinden çok memnun olma durumunu ifade etmektedir.

3. İstatistik

Bu çalışmaya ait veri analizi SPSS 21.0 programı aracılığı ile yapıldı. Sürekli değişkenler için aritmetik ortalama±standart sapma ($X \pm SD$) ve kategorik değişkenler için n (%) değeri verildi. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testiyle değerlendirildi. Veriler normal dağılım özelliği göstermediği için bağımsız grup karşılaştırmalarında Kruskal-Wallis testi kullanıldı. Yaşam kalitesi, çalışma koşulları (toplam çalışma süresi, haftalık ortalama çalışma saatleri ve aylık gelir düzeyi) ile Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği sonuçları arasındaki ilişki Spearman korelasyon analiziyle değerlendirildi. Örneklem büyüklüğü OpenEpi 3.1 programıyla hesaplandı. Çalışmaya en az 164 katılımcının dahil edilmesi halinde %95 güven düzeyinde %80 güç elde edilebileceği hesaplandı (13, 14).

Şekil 1. Mesleki tutum ile mesleki memnuniyet arasındaki ilişki

4. Bulgular

Çalışmaya yaş ortalaması 30,5±6,70 yıl olan 200 birey katıldı. Katılımcıların toplam çalışma süresi ortalaması 7,74±6,73 yıl, haftalık çalışma süreleri 33,47±14,24 saattir. Katılımcıların diğer demografik ve çalışma koşullarına ait veriler Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik ve çalışma koşullarına ait veriler

Değişkenler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	132	66,0
	Erkek	68	34,0
Medeni durum	Bekar	86	43,0
	Evli	114	57,0
Eğitim durumu	Lisans	108	54,0
	Yüksek lisans	51	25,5
	Doktora	41	20,5
Çalışma şekli	Özel kurumda fizyoterapist	86	43,0
	Kamu kurumunda fizyoterapist	60	30,0
	Üniversitede akademisyen	54	27,0
Hasta alma durumu	Evet	135	67,5
	Hayır	65	32,5
İdari görev	Evet	44	22,0
	Hayır	156	78,0
Aylık gelir düzeyi	Asgari ücret-5000	84	42,0
	5001-10000	108	54,0
	10001-15000	5	2,5
	15000 ve üzeri	3	1,5
Eğitime katılma durumu	Evet	162	81,0
	Hayır	38	19,0

Tüm katılımcıların Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ortalamaları 133,94±6,72; yaşam kalitesine ait alt boyut toplam puanı ortalamaları fiziksel 26,10±3,93; psikolojik 20,50±3,48; sosyal 10,40±2,15 ve çevre 30,01±3,98 olarak bulundu. Mesleki memnuniyet düzeyleri 6,14±2,25’di. Katılımcıların; mesleki tutumları ile mesleki memnuniyetleri arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu gözlemlendi ($r=0,492$; $p<0,001$) (Şekil 1).

Mesleki tutum ile fiziksel ($r=0,217$; $p=0,002$), psikolojik ($r=0,179$; $p=0,011$), sosyal ($r=0,237$; $p=0,001$) ve çevreyle ($r=0,210$; $p=0,003$) ilgili yaşam kalitesi alt boyutları arasında zayıf düzeyde pozitif bir ilişki olduğu belirlendi. Katılımcıların aylık gelir düzeyleri ile mesleki tutumları arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki vardı ($r=0,140$; $p=0,048$). Toplam çalışma süresi ($r=-0,209$; $p=0,003$) ve haftalık çalışma saatleri ($r=-0,194$; $p=0,006$) arasında negatif yönde zayıf bir ilişki olduğu tespit edildi (Tablo 2). Katılımcıların mesleki tutum düzeyleri, çalışma şekillerine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 3).

5. Tartışma

Fizyoterapistlik mesleğinin amacı, bireylerde doğuştan veya sonradan oluşan herhangi bir hastalık sonucunda ortaya çıkan bozukluğu, aktivite ve katılım limitasyonunu, bireyin fonksiyonel kapasitesini geliştirerek azaltmak ve bireyi günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlaştırmaktır. Bu nedenle fizyoterapistlik mesleği, bireye özgü fizyoterapi ve rehabilitasyon programını oluşturmak ve uygulamak için zihinsel ve fiziksel iş gücü gerektirir.

Günün büyük bir kısmını iş yerinde yoğun bir şekilde çalışarak geçiren fizyoterapistlerin, mesleklerini severek icra etmeleri için, mesleklerine karşı olumlu tutum geliştirmeleri önemlidir.

Bu çalışmada Türkiye’de çalışan fizyoterapist ve fizyoterapist öğretim elemanlarının fizyoterapistlik mesleğine karşı tutumları değerlendirildi ve mesleki tutumla ilişkili faktörler (mesleki memnuniyet düzeyi, yaşam kalitesi ve çalışma koşulları) açıklandı.

Çalışma şeklinin mesleki tutum düzeylerine etkisi sorgulandı. Araştırmadan elde edilen veriler ışığında katılımcıların yaklaşık yarısının lisansüstü eğitimlerini tamamladığı ve çoğunun fizyoterapistlere yönelik eğitimlere katıldığı sonucuna ulaşıldı. Yasacı ve ark. (15) çalışmalarında; fizyoterapistlerin %23,9’nun yüksek lisans, %11,5’nin ise doktora eğitimi düzeyinde olduklarını ve %78’inin mezuniyet sonrası mesleki eğitimlere katıldığını göstermiştir. İki çalışmanın verileri karşılaştırıldığında son 4 yılda fizyoterapistlerin lisansüstü ve mesleki eğitimlere katılım oranının arttığı görülmektedir. Üniversiteler kapsamında lisansüstü programların (16) ve mesleki eğitimlere ulaşma olanaklarının artması, uzaktan eğitim sisteminin Covid-19 pandemisi nedeniyle bir yıl içinde yaygınlaşması (17) bu durumu açıklayabilir.

Türkiye’de fizyoterapistlerin genel çalışma alanları özel kurumlar, kamu kurum ve kuruluşları ve üniversitelerdir. Bu çalışmaya göre, katılımcıların çoğu özel kurumlarda fizyoterapist olarak çalışmakta ve aktif bir şekilde hasta almakta ancak pek azı idari görevlerde yer almaktadır. 2014 yılı “Türkiye’de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsangücü durum Raporu” kapsamında sunulan verilere göre Türkiye’de fizyoterapistlerin %23,62’si (1375) kamu kurum ve kuruluşlarında, %69,45’i (4043) özel kurumlarda ve %6,92’si (403) üniversitelerde çalışmaktadır (18). 2014 yılındaki verilerle bu araştırmanın verileri karşılaştırıldığında, fizyoterapistlerin çalışma alanı tercih sıralaması halen değişmemekle birlikte, kamu kurumlarına ve üniversitelere olan ilgilerinin giderek arttığı söylenebilir. Lisansüstü düzeyde mezun olan fizyoterapist sayısının artması, üniversitelerde fizyoterapist öğretim elemanı istihdamının artmasına neden gösterilebilir. Ayrıca, Türkiye’de fizyoterapi eğitimi veren üniversite sayısının ve bu üniversitelere yerleşen öğrenci kontenjanlarının artması ve buna bağlı olarak mezun fizyoterapist sayısının artması, 2015 yılından itibaren fizyoterapistlerin iş bulma oranlarını önemli derecede düşürmüştür (19). Böylece özel kurumlarda çalışan fizyoterapistlerin işten çıkarılma kaygısı artmış ve kamu kurum ve kuruluşlarına yönelmiş olabilirler.

Tablo 2. Katılımcıların mesleki tutumu ile yaşam kalitesi, mesleki memnuniyet ve çalışma koşulları arasındaki ilişki

Değişkenler	Mesleki tutum (r)	p
Mesleki memnuniyet	0,492**	0,001
Yaşam Kalitesi		
-Fiziksel	0,217*	0,002
-Psikolojik	0,179*	0,011
-Sosyal	0,237*	0,001
-Çevre	0,210*	0,003
Aylık gelir düzeyi	0,140*	0,048
Çalışma süresi	-0,209*	0,003
Haftalık çalışma saatleri	-0,194*	0,006

*zayıf düzey ilişki; **orta düzey ilişki

Tutum, bir bireyin duygu, düşünce ve davranışlarını kişi, nesne ve olaylar çerçevesinde oluşturan tutarlı yargı eğilimleridir. Bireyler, mesleklerine karşı bir takım duygusal ve düşünsel açıdan psikolojik yüklemelerde bulunmakta ve bu yüklemeleri davranışlarına yansıtarak zamanla mesleklerine karşı belirgin bir tutum geliştirmektedirler. Geliştirilen bu davranışlar, aynı mesleğe mensup tüm bireylerde bir paydaş sağlayabilir (20). Mesleki tutum, aynı mesleği icra eden bireylerin mesleklerine karşı geliştirdikleri ortak davranış biçimi olmakla birlikte bireysel özellikler göstermektedir (21). Bu çalışmada fizyoterapistlerin, ölçeğin en düşük puanının 35 ve en yüksek puanının 175 olması nedeniyle, mesleklerine karşı tutumlarının pozitif yönde olduğu düşünüldü.

Daha önce fizyoterapistlerin mesleki tutumunu değerlendiren hiçbir çalışmaya rastlanılmadığı için mesleki tutum düzeyi ile ilgili herhangi bir karşılaştırma yapılamadı. Ancak mesleki tutumun, mesleki memnuniyet düzeyiyle olan ilişkisi nedeniyle mesleki memnuniyete katkıda bulunan değişkenlerin mesleki tutuma da katkı sağlayacağı düşünüldü. Fizyoterapi ve Rehabilitasyon alanında mesleki memnuniyet; aylık gelir düzeyi, toplam çalışma süresi, çalışma ortamının koşulları, yönetici ve çalışanlarla iletişim gibi pek çok faktörden etkilenmektedir. Ayrıca, lisansüstü ve mesleki eğitimlere katılımın giderek artması ve katılımcıların çoğunun özel kurumlarda çalışıyor olması da mesleki tutumu olumlu yönde etkilemiş olabilir. Akbaba ve ark. (22), Türkiye’de özel kurumlarda çalışan fizyoterapistlerin mesleki memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların çalışma şekline göre mesleki tutum düzeyleri

Gruplar	Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (Ortalama±SS)	n	p
Özel bir kurumda fizyoterapist	135,74±14,22	86	0,213
Kamu kurumunda fizyoterapist	128,97±21,69	60	
Üniversitelerde fizyoterapist öğretim elemanı	136,59±10,88	54	

SS: Standart sapma

Mesleki tutumla ilişkili diğer faktörler arasında; yaşam kalitesi, aylık gelir düzeyi, toplam çalışma süresi ve haftalık çalışma saatleri yer aldı. Dünya Sağlık Örgütü (23) yaşam kalitesini; bireyin içinde yaşadığı kültür ve değerler sistemi ve kendi amaçları, beklentileri, standartları ve endişeleri bakımından yaşamındaki durumu ile ilgili kişisel algısı olarak ifade etmiştir. Yaşam kalitesinin temel göstergeleri arasında cinsiyet, yaş, medeni durum, yaşanılan konut ve özellikleri, sosyal destek, sağlık, eğitim, iş yaşamı, gelir ve boş zaman aktiviteleri yer almaktadır (24). Yaşam kalitesinin pozitif gelişimi, yaşam doyumu olarak tanımlanmaktadır. Receptoğlu (25), öğretmenleri ele aldığı çalışmasında, bu çalışmaya benzer şekilde, yaşam doyumu ile mesleki tutum arasında orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir. Gelir düzeyi ile mesleki tutum arasındaki ilişki, gelir düzeyinin, yaşam kalitesinin göstergesi olması nedeniyle, yaşam kalitesiyle birlikte açıklanabilir. Toplam çalışma süresi ve çalışma saatleriyle mesleki tutum arasında negatif bir ilişkinin çıkması beklenen bir durumdur. Çünkü mesleğe adım atılan ilk yıllarda bireylerin iş ile ilgili motivasyonunun daha yüksek ve kariyerleriyle ilgili gelecekte beklentilerinin daha olumlu olduğu gösterilmiştir (26). Ayrıca uzun yıllar çalışmanın verdiği mesleki maruziyetler, bireyde hem fiziksel hem de zihinsel yorgunluğa neden olur. Benzer şekilde çalışma saatlerinin artması bireyin meslekle ilgili motivasyonunu düşürür ve yorgunluk düzeyini artırarak özellikle de fizyoterapistlerde mesleki kas iskelet sistemi yaralanmalarıyla sonuçlanır (12, 26).

Çalışmada, fizyoterapistlerin farklı çalışma şekillerine göre mesleki tutum düzeyi farklılıkları karşılaştırıldığında; özel kurumlarda ve kamu kurum ve kuruluşlarında fizyoterapist olarak ve üniversitelerde fizyoterapist öğretim elemanı şeklinde çalışan bireyler arasında herhangi bir fark bulunmadığı gösterilmektedir. Literatürde çalışma şekline göre, mesleki tutum farklılıklarını değerlendiren bir çalışma bulunmamaktadır. Akbaba ve ark. (22), mesleki memnuniyetin çalışma alanlarına göre değişiklik gösterdiğini ve özel kurumlarda çalışan fizyoterapistlerin mesleki memnuniyet düzeyinin daha fazla olduğuna işaret etmektedir. Mesleki tutumla mesleki memnuniyet arasındaki ilişki dikkate alındığında bu sonuç şaşırtıcı olmakla birlikte, kabul edilebilirdir. Çünkü bu çalışmaya göre mesleki memnuniyet, mesleki tutumun ancak %35’ini ($R^2=0,35$) açıklayabilmektedir. Oysa mesleki tutumla ilişkisi olan daha pek çok faktör bulunmaktadır.

Bu çalışmanın zayıf yönlerinden biri, Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği’nin kesme puanının olmaması nedeniyle fizyoterapistlerin mesleki tutum düzeyi hakkında net bir bilgi verilememesidir.

Diğeri ise, Covid-19 pandemisi nedeniyle çalışmanın sosyal medya aracılığıyla ve internet üzerinden yapılmış olmasıdır. Çalışmanın güçlü yanı literatürde, şu ana kadar, fizyoterapistlerin mesleğine yönelik tutumunu değerlendiren başka bir çalışmaya rastlanılmamış olmasıdır.

6. Sonuç

Bu çalışmada Türkiye’de çalışan fizyoterapistlerin ve fizyoterapist öğretim elemanlarının mesleğine karşı sergiledikleri tutum düzeyleri, ilişkili olduğu faktörler ve çalışma şekline göre mesleki tutum farklılıkları değerlendirildi. Fizyoterapistlerin mesleklerine karşı olumlu yönde tutum gösterdikleri, mesleki tutumla; mesleki memnuniyet, yaşam kalitesi, aylık gelir düzeyi, toplam çalışma süresi ve haftalık çalışma saatleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşıldı.

Sonuç olarak fizyoterapistlerin mesleki tutumlarını geliştirmek onların işyeri verim ve performansını arttırabilir, işlerini severek yapmalarına yardımcı olabilir. Mesleki tutumu geliştirmek için mesleki tutumla ilişkili faktörler iyileştirilmeli ve mesleki tutumu etkileyebilecek diğer faktörlerin ileriki çalışmalarda tanımlanması öngörülmektedir. Ayrıca, araştırmacılara daha büyük bir örnekleme fizyoterapistlerin mesleğine karşı tutumlarını değerlendirmeleri tavsiye edilmektedir.

Kaynakça

- [1] Shojaei A, Ghofrani M. Professional ethics in physiotherapy: Existing challenges and flaws. J. Mod. Rehabil. 2018;12:39-44.
- [2] Tedla JS, Nayak S, Jindal P, P B. Physiotherapy student’s attitude towards their education and profession. POTJ. 2009;2(3):127-36.
- [3] May W, Morgan B, Lemke JC, Karst G, Stone H. Model for ability based assessment in physical therapy education. J Phys Ther Educ. 1995;9:427-38.
- [4] Tedla JS. Construction of a new questionnaire for assessing physical therapy student attitudes towards their education and profession and testing its validity and reliability. J Phys Ther Sci. 2017;6(1):20-5.
- [5] Eraslan L, Çakıcı D. Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2011;19(2):427-38.
- [6] Yavuz Y. Üniversite çalışanlarının mesleki tutumları ile Kamu Emekçileri Sendikalarına ilişkin görüşler. Eğitim Bilim Toplum. 2003;1(2-3):80-107.
- [7] Çakır Ö, Erkuş A, Kılıç F. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1999-2000 yılı öğretmenlik meslek bilgisi programının (ÖMBP) çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. Mersin: Mersin Üniversitesi Yayınları. 2004.
- [8] Ajzen I, Fishbein M. Attitude-behavior relations: A theoretical analysis and review of empirical research. Psychol. Bull. 1977;84(5):888.
- [9] Turhan B. Fizyoterapistlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Hasan Kalyoncu Üniversitesi; 2018.
- [10] Eraslan L, Çakıcı D. Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2011;19(2):427-38.
- [11] World Health Organization Group. Development of the World Health Organization WHOQOL-BREF quality of life assessment. Psychol. Med. 1998;28(3):551-8.
- [12] Yakut H, Yakut Y. Türkiye’deki fizyoterapistlerde kas iskelet sistemi yaralanmaları, yorgunluk ve mesleki memnuniyetin değerlendirilmesi. Turk J Physiother Rehabil. 2011;22(2):74-80.
- [13] Sullivan K, Dean A, Soe M. OpenEpi: a web-based epidemiologic and statistical calculator for public health Public. Health Rep. 2009;124(3):471-4.
- [14] Choi J, Peters M, Mueller RO. Correlational analysis of ordinal data: from Pearson’s to Bayesian polychoric correlation. Asia Pac. Educ. Rev. 2010;11(4):459-66.
- [15] Yasacı Z, Mustafaoglu R, Zirek E, Çelik D. Fizyoterapistlerin Mezuniyet Sonrası Aldığı Eğitim, İş Doyumu Ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Araştırılması. Mesleki Bilimler Dergisi. 2017;6(3):719-29.
- [16] Alcan V. Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Eğitiminde Kanıta Dayalı Uygulama Yaklaşımının Sistematik Olarak Gözden Geçirilmesi. Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi. 2020;3(1):13-23.
- [17] Tellı SG, Altun D. Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. Üniversite Araştırmaları Dergisi. 2020;3(1):25-34.

- [18] T.C. Sağlık Bakanlığı. Türkiye’de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsangücü Durum Raporu. 2014.
- [19] Coşkunsu DK, Toprak M, Duman Ç, İnal HS. Türkiye’de fizyoterapistlerin iş bulma sürelerinin ve istihdam durumlarının değerlendirilmesi. Turk J Physiother Rehabil. 2018;29(2):44-52.
- [20] Korkmaz G, Sadık F. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki tutumlarının sosyo demografik özellikler açısından incelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2011;20(1):121-38.
- [21] Yıldız M, Efek E, Özbar N. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi. IJRDO. 2020;7(49):49-58.
- [22] Akbaba YA, Türkmen E, Birinci T. Fizyoterapistlerin çalışma ortamı ve koşulları ile mesleki memnuniyetlerinin incelenmesi. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi. 2018;5(1):1-5.
- [23] World Health Organization Group. The development of the World Health Organization quality of life assessment instrument (the WHOQOL). Quality of life assessment: International perspectives: Springer; 1994. p. 41-57.
- [24] Boylu AA, Paçacıoğlu B. Yaşam kalitesi ve göstergeleri. AKAD. 2016;8(15):137-50.
- [25] Receptoğlu E. Öğretmen adaylarının yaşam doyumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel. 2013(1):311-26.
- [26] Çelik A, Karaca A. Hemşirelerde Ekip Çalışması ve Motivasyon Arasındaki İlişkinin ve Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi. 2017;14(4):254-63.